

Tartalom

Értékválasztások

NEMESHEGYI PÉTER SJ Nemes Ödön SJ emlékezete	100
TOMKA MIKLÓS Osztrák–magyar különbségek – az Európai Értékrend Vizsgálat 2008. évi adatai szerint	108
SZABÓ ILDIKÓ A strukturális erőszak – jelensége és „átírásának” lehetőségei	122
BÁNYAI MIKLÓS A személyiségváltozás háttere és szexuális viselkedés a börtönben – pasztorális szempontok	151
GUBA ANDRÁS SCH. P. A férfibeavatás szakrális megjelenése – a jászói premontrei templomban	182
Mit értékelnek a magyarok? Legfrissebb ismereteink a magyar társadalom értékrendjéről (BARTL ÁGNES)	190

E SZÁMUNK TANULMÁNYAINAK SZERZŐI

BÁNYAI MIKLÓS börtönlelkész, pasztorális tanácsadó (Budapest)

BARTL ÁGNES tudományos segédmunkatárs (MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest)

GUBA ANDRÁS piarista szerzetes (Göd)

NEMESHEGYI PÉTER jezsuita szerzetes, teológus (Budapest)

SZABÓ ILDIKÓ lelkész, pasztorálpszichológus (Wesley János Lelkészképző Főiskola, Budapest)

TOMKA MIKLÓS (1941–2010) vallásszociológus

EMBERTÁRS

Ökumenikus lelkigondozói és mentálhigiénés (szaklektorált) folyóirat
IX. évfolyam 2. szám – 2011 / 2.

Védnökök:

BEER MIKLÓS
a Váci egyházmegye püspöke

STEINBACH JÓZSEF
az Észak-túli református egyházkerület püspöke

FABINY TAMÁS
az Északi evangélikus egyházkerület püspöke

JELENITS ISTVÁN
piarista teológiai tanár

TULASSAY TIVADAR
a Semmelweis Egyetem rektora

A szerkesztőség szakmai tanácsadói:

FARKAS ISTVÁN SCH. P.
FRUTTUS ISTVÁN LEVENTE
HARMATTA JÁNOS
HÉZSER GÁBOR
HORVÁTH-SZABÓ KATALIN
NÉMETH DÁVID
SZABÓ LAJOS
TÖRÖK PÉTER
URBÁN JÓZSEF SCH. P.

Szerkesztőség:

SZIGETI LÁSZLÓ főszerkesztő
CSÁKY-PALLAVICINI KRISZTINA,
ITTZÉS GÁBOR, JOÓB MÁTÉ,
TÉSENYI TÍMEA, TÖRÖK GÁBOR

Tipográfia és borítóterv:

PETROVICS IVÁN

Nyomdai előkészítés:

BUKOVSKZI ANTAL

Nyomdai munkák:

Kapitális Kft., Debrecen

Kiadja:

Új Ember

Szerkesztősége és Kiadóhivatala

Felelős kiadó:

Rátkai Balázs

Levelezési cím:

Új Ember Szerkesztősége

„Embertárs”

1364 Budapest, pf. 111

Előfizetési ügyek:

Simon Katalin, Szabó Adrienn

E-mail: embertars@ujember.hu

Telefon: 06-1-317-3933/175, 176

Előfizethető postai csekken,
Az Új Ember számlaszámán:
OTP 11100104-19719407-36000001

Folyóiratunk honlapja:
www.embertars.hu

HU ISSN 1785-0436

Értékválasztások

Életünk eseményei gyakran értékek közti választás elé állítanak. Vagyis nemegyszer igen csak nehéz helyzetek elé. A félreértések elkerülése végett szögezzük le: nem, véletlenül sem a négyévenként esedékes és szüntelen kampányokkal összekötött pártpolitikai választásokról van itt szó, ez a műfaj – lásd még: „a politika a lehetőségek művészete” – legtöbbször inkább a kisebbik rossz választásának klasszikus erkölcsi feladatát rója ránk.

Az igazán jelentős választásokról beszélünk most: hétköznapi kisvilágaink döntéseiről. Valójában egész életünkre tekinthetünk úgy is, mint kisebb-nagyobb választások csaknem folyamatos sorozatára. Egyik a másikból következik, körülményeink és mi magunk közösen alakítjuk (a hívő ember vallja: a kegyelem világánál) így lépésről lépésre formálódó történetünket, melynek során beleszójuk a magunk motívumait az emberiség idő- és térbeli hálójába.

Az esetek egy részében természetesen (vagy talán inkább természetfeletti módon) jó és rossz között kell vagy lehet választunk, s az erkölcsi rosszról tudhatjuk, hogy az épp valamilyen *érték hiányát* jelenti. Felismerni talán nem is nehéz, ellene mondani már inkább – gyóntatók, lelkigondozók és pszichológusok a legavatottabb tudói e súlyos emberi valóságnak. Anynyi mindent sorolhatnánk, ami olykor homályosítja látásunkat vagy megtántorítja lépteinket a helyesnek ismert úton, s „hozzáségít”, hogy legjobb szándékaink ellenére a rossz mellett döntünk. Erre döbben(t) rá *Szent Pál* is, amikor a rómaiakhoz írt levelében így panaszkodik: „...nem a jót teszem, amit akarok, hanem a rosszat, amit nem akarok” (7,19). A bajok ott kezdődnek, ahol a körülményeket okolva sikerül

elaltatni a felelősségünkre emlékeztető lelkiismeretünket.

De olykor talán még a jó és rossz harcában való részvételnél is emberpróbálóbb a dolgunk az életkérdéseinkre adható válaszok mérlegelésekor, ha értékek között kell választanunk. Nemegyszer igen sok (elvileg végtelen számú) lehetőség áll előttünk, amelyek közt a választás az elköteleződés sikeresen kiállt kicsiny próbái nélkül akár megoldhatatlan feladatnak is tetszhet a szemünkben. Gondoljunk csak a hivatás- vagy épp a párválasztásra, illetve arra, hogy ennek nehézsége egyre gyakrabban kerül elő a fiatalabb nemzedékekkel kapcsolatban. Nyilván nemcsak sommás, hanem egyszerűen igaztalan a kijelentés, miszerint a „mai fiatalok” (mely általánosító megjelölés már az ókorban is a sopánkodás és méltatlankodás jól ismert kategóriája volt) „nem akarnak elköteleződni”. Tán akarnának ők – kivált, ha megerősödhetnének az előttük járók kételyeket elsöprően pozitív példáiból...

Persze akkor is igaztalanok lennénk, ha az értékek továbbadásának példáit tagadnánk. Idén kellett e földi tereken végső búcsút vennünk *Nemes Ödön* jezsuitától, aki lelkivezetőként és lelkigondozóként sokaknak segített önismeretük fejlesztésében, a tisztánlátás megszerzésében és az ebből fakadó jó döntések meghozatalában. Megtiszteltetés volt számunkra, hogy rendkívül gazdag tevékenysége és szolgálata részeként írásaival és segítő szándékával éveken át jelen volt az *Embértárs* életében is. Mostani főtémánk, az értékek melletti elkötelezettségét is szépen öszszegzi egy vele készült interjúkötet címében, amely minden keresztény életelve lehetne: „Szabadon, örömmel, szeretettel...”

Szigeti László